

V SLOVENIJI POTREBUJEMO DOLGOROČNI PROGRAM PRENOVE GRADBENEGA SEKTORJA

Soočanje z naraščajočim svetovnim povpraševanjem po energetskih storitvah in resna zaskrbljenost glede toplogrednih plinov, ki prispevajo k spremembi klime, sta danes velik izziv. Na Svetovnem inženirski konvenciji, ki je pod naslovom »Inženirji poganjajo svet« potekal meseca septembra v Ženevi, je več kot 1500 inženirjev, gospodarstvenikov in politikov iz vsega sveta izmenjevalo poglede in razmišljanja o tem, kako lahko inženirji pripomorejo k izboljšanju energetskih, bivanjskih in okoljskih razmer. Zaključki so strnjeni v tako imenovani Ženevski deklaraciji s pomenljivim naslovom »Poziv k ukrepanju!«, ki je v celoti dostopna na spletni strani Inženirske zbornice Slovenije: <http://www.izs.si/izpostavljena-novica/n/aktualno-753/>.

Količina skupne energije, pridobljene iz različnih virov, lahko v sedanjem stoletju zadosti potrebam populacije, ki bo po oceni ZN leta 2050 obsegala devet milijard ljudi, saj je alternativna obnovljiva energija obilna in daleč presega ocenjeno globalno porabo energije. Izraba nekaterih alternativnih virov je dokazana, izraba drugih še vedno potrebuje razvoj za dokaz izvedljivosti. Za prav vse alternativne vire pa velja, da je potrebno zgraditi ustrezno infrastrukturo za oskrbo z obnovljivo energijo - pridobivanje, prenos, distribucija, uporaba, za kar so predpogoj inženirsko znanje, časovne priprave, finančna sredstva in razvojni mehanizmi spodbujanja teh infrastrukturnih naložb.

V Sloveniji v tem trenutku še razpolagamo s sorazmerno visokim nivojem projektantskega in izvedbenega inženirskega znanja. Glede na izjemno težko situacijo v gradbenem sektorju, ko je dela iz dneva v dan manj tudi za projektantska in inženirska svetovalna podjetja, pa si upravičeno zastavljamo vprašanje, kako dolgo lahko še gledamo razpad sistema? Da bomo obdržali inženirsko znanje v vzdržni kondiciji, moramo v Sloveniji takoj začeti aktivnosti za ohranitev lastnih inženirskih strok. Poskrbeti moramo, da bo vsako leto izšolano določeno število kakovostnih inženirskih kadrov in jih zaposliti, ohraniti moramo najboljša projektivna, svetovalna in izvajalska podjetja ter poskrbeti, da si bodo na domačih projektih pridobila reference za delo v tujini.

Država Slovenija se v dvajsetih letih obstoja ni nikoli opredelila, kaj pričakuje od svojega gradbenega sektorja. Zadnji čas je, da ob velikem potencialu gradbeništva na BDP (do 10% BDP in več v EU, s povečevalnimi učinki od 2,5 do 5) nova vlada ustanovi ministrstvo ali vsaj direktorat za graditev, ki bo pripravilo dolgoročno strategijo gradbeništva v RS in skrbelo za njeno uresničevanje.

Na Inženirski zbornici Slovenije smo pripravili 10 (deset) pričakovanj naslovljenih na novo vlado in skupaj s partnerji pričeli s pripravo dolgoročnega programa prenove slovenskega gradbenega sektorja:

1. **Ustanoviti ministrstvo ali vsaj direktorat za graditev.** Postaviti in uresničevati dolgoročno strategijo gradbeništva v RS. Strategija in na njeni osnovi pripravljene akcijski programi morajo na eni strani zagotavljati večletno kontinuirano izvajanje javnih gradenj določenega obsega in postaviti minimalne letne višine investicij v povezavi s strateškimi izvedbenimi načrti, na drugi strani pa z različnimi vzvodi spodbujati zasebno gradnjo (npr. davčne olajšave za energetsko sanacijo in obnovljive vire).
2. **Pripraviti ekonomsko upravičene investicijske projekte, ki so primerni z vidika trajnostnega razvoja družbe.** Investicijski projekti morajo biti družbeno, okoljsko in ekonomsko sprejemljivi. Obsegati morajo izgradnjo novih objektov in obnovo obstoječega grajenega okolja. Registriran potencial: energetska obnova stavb, protipoplavna zaščita grajenega okolja, gospodarjenje z odpadki, gradnja malih elektran in železniške infrastrukture.
3. **Ustvariti investitorjem prijazno okolje za pričetek izvajanja investicij.** Optimizirati postopke nakupa zemljišč, skrajšati in poenostaviti postopke izdelave prostorskih (izvedbenih) aktov in izdaje okoljevarstvenih soglasij in dovoljenj. V primeru javnih gradenj mora javni interes v upravnem postopku prevladati nad interesom posameznika.
4. **Zagotoviti finančne spodbude in sredstva za investicije.** Ponovno uvesti davčno olajšavo za investicije. Zagotoviti kreditiranje ekonomsko upravičenih investicij oziroma ustrezno asistenco bank. Spodbujati javno-zasebna partnerstva in tuje investicije.

5. **Urediti razmere na gradbenem trgu in trgu inženirskih storitev.** Z ustreznimi ukrepi in nadzorom zagotoviti plačilno disciplino, kot tudi plačevanje prispevkov in davkov. Poiskati ustrezno nadomestilo za drage bančne garancije, tudi za inženirske storitve uvesti plačilo DDV šele po prejemu plačila za opravljeno storitev. Zaradi kriznih časov, ki niso naklonjeni zaposlovanju, v interesu diplomantov inženirskih strok in ohranitvi ter razvoju inženirske stroke omogočiti prostovoljno delo na področju inženirskih storitev.
6. **Zagotoviti odgovorno vodenje javnih investicij.** Vzpostaviti inštrument odgovornosti javnega naročnika, za vsako investicijo imenovati kompetentnega odgovornega vodjo investicije. Smernico za naročila javnih gradenj (več na www.iz.si) sprejeti za standard v postopku naročanja in vodenja javnih gradenj. Zagotoviti realno oceno stroškov investicije in finančnega načrta.
7. **Normalizirati razmere na področju javnega naročanja inženirskih storitev in gradenj.** Odpraviti javno naročanje inženirskih storitev in gradenj izključno na podlagi najnižje cene. Obvezna mora biti javna objava ocenjene vrednosti javnega naročila. Poleg cene mora postati ključno merilo za izbor mora tudi kakovost. Država lahko zaradi kriznih razmer sprejme tudi cenik za inženirske storitve in gradnje v skladu z Direktivo o storitvah na notranjem trgu.
8. **Podpora države inženirskim in izvajalskim podjetjem.** Vzpostaviti ugodne pogoje za združevanje inženirskih in izvajalskih podjetij za potrebe prevzemanja večjih in zahtevnih objektov doma in v tujini in podpora države pri zagonu poslovanja tovrstnih poslovnih združenj. Spodbujati večjo specializacijo svetovalnih in izvedbenih inženiringov, ki bodo na podlagi pozitivnih domačih referenc lahko ponujali storitve na bolj zahtevnih tujih trgih.
9. **Pridobiti sredstev EU za ohranitev zdravega jedra gradbenega sektorja.** Pridobiti evropska sredstva za okolju prijazne investicije, prestrukturiranje podjetij in usposabljanje vseh udeležencev pri graditvi. Velika priložnost je gotovo energetska prenova obstoječih stavb, vzorčni primeri gradnje energetske samozadostnih javnih stavb, preusmeritev prometa iz cest na železnico, idr.
10. **Spodbujati mednarodno sodelovanje:** Cilj je večja internacionalizacija gradbeništva, torej na podlagi uspešnega sodelovanja s tujimi ponudniki v Sloveniji iskati priložnosti za skupne nastope na tretjih trgih. Pozabiti bo potrebno na prevečkrat zlorabljeni nacionalni interes in sodelovati s kompetentnimi tujimi podjetji predvsem na področjih, kjer še nimamo dovolj referenc.

Predsednik Inženirske zbornice Slovenije
mag. Črtomir Remec